

جنگ و تسليحات

دان ناردو

ترجمہ فاطمہ ایجی

- سرشناسه: ناردو، دان، ۱۹۴۷ - م.
- عنوان و نام پدیدآور: جنگ و تسلیحات / دان ناردو؛ ترجمه فاطمه ایچی.
- مشخصات نشر: تهران: فقتوس، ۱۳۸۸.
- مشخصات ظاهری: ۱۳۶ص: مصور، نمودار.
- شابک: 978-964-311-764-1
- وضعیت فهرست نویسی: فیا.
- یادداشت: عنوان اصلی: *Weapons and Warfare, c2004*.
- یادداشت: کتابنامه.
- یادداشت: تمایه.
- موضوع: تسلیحات - تاریخ.
- موضوع: جنگ - تاریخ.
- موضوع: تاریخ نظامی.
- شماره افزوده: ایچی، فاطمه، ۱۳۴۸ - ، مترجم.
- رده بندی کنگره: ۹۱۳۸۷ ج ۹/۵۲ UA۰۰۰
- رده بندی دیویی: ۳۵۵/۸۰۹
- شماره کتاب شناسی ملی: ۱۶۲۶۵۳۵

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Weapons and Warfare

Don Nardo

Lucent Books, 2004

انتشارات ققنوس

تهران، خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری

شماره ۱۰۷، تلفن ۴۰ ۸۶ ۴۰ ۶۶

دان ناردو

جنگ و تسلیحات

ترجمه فاطمه ایجی

چاپ اول

۳۰۰۰ نسخه

۱۳۸۸

چاپ شمشاد

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۱ - ۷۶۴ - ۳۱۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 311 - 764 - 1

info@qoqnoos.ir

www.qoqnoos.ir

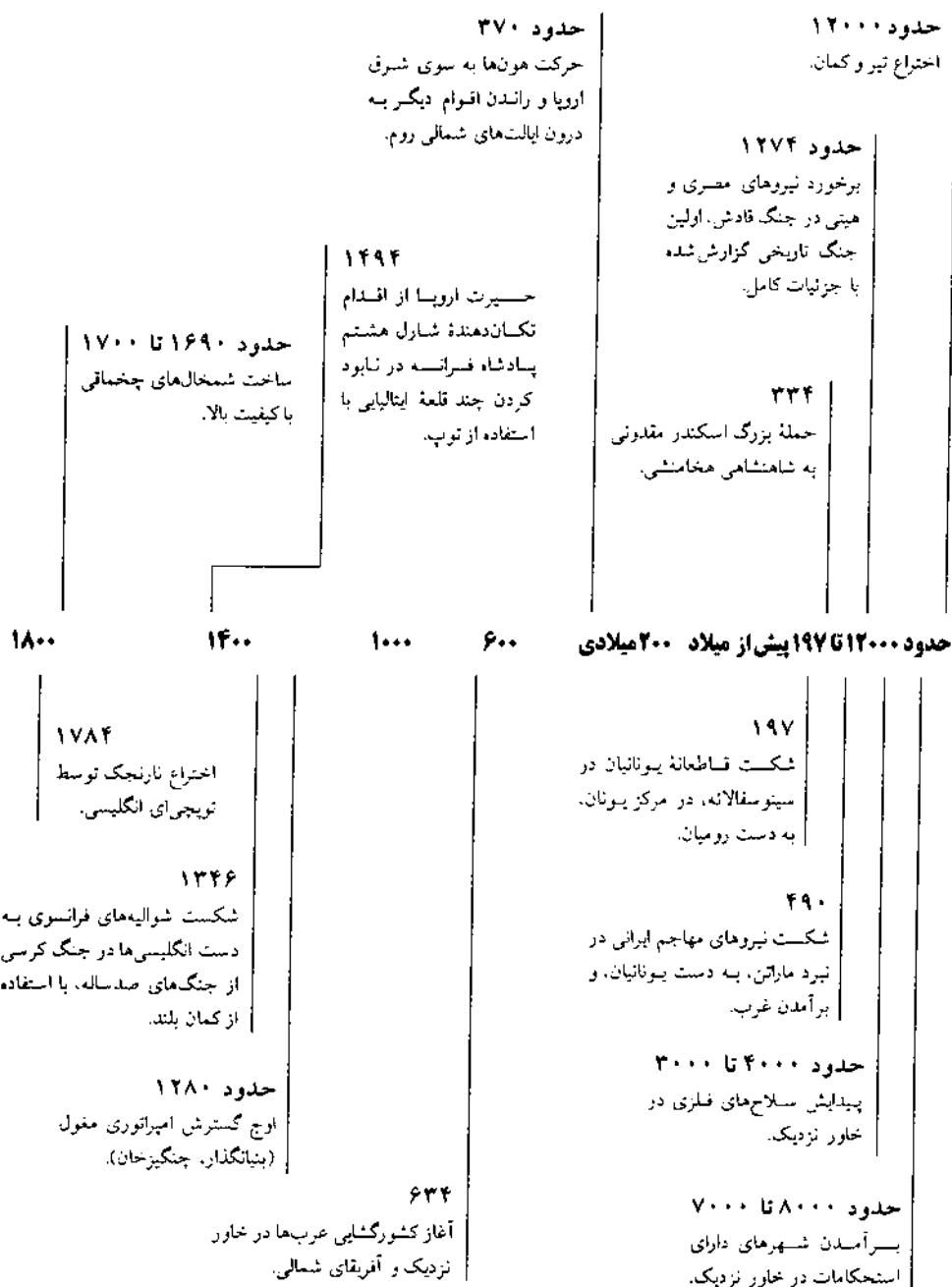
Printed in Iran

۳۵۰۰ تومان

فهرست

۶	رویدادهای مهم در تاریخ تسلیحات و جنگ
۹	پیشگفتار: نمایشی‌ترین فعالیت‌های بشری
۱۳	۱. جنگ‌های عصر حجر و بومیان آمریکایی
۲۵	۲. نوآوری‌های نظامی در خاور نزدیک باستان
۳۷	۳. یونان و روم در جنگ: پیشرفت غرب
۴۹	۴. شوالیه‌ها و قلعه‌ها در ژاپن و اروپای قرون وسطی
۶۳	۵. ارتش‌های سرسخت و سریع فاتحان آسیایی
۷۵	۶. شمشال و سرنیزه: پیدایش جنگ‌های خطی
۸۷	۷. صنعتی شدن میدان‌های جنگ: اولین جنگ‌های مدرن
۱۰۱	۸. آزمون ویرانگر جنگ فراگیر: جنگ جهانی دوم
۱۱۳	مؤخره: فن‌آوری لجام‌گسیخته و آینده جنگ
۱۲۳	یادداشت‌ها
۱۲۷	برای مطالعه بیشتر
۱۲۹	آثار مرجع
۱۳۳	نمایه

رویدادهای مهم در تاریخ تسلیحات و جنگ

شکست ناپلئون دیکتاتور
فرانسوی در واترلو. پس از
پیشرفت هنر جنگ.

۱۸۶۱ تا ۱۸۶۵

جنگ داخلی آمریکا. اولین
جنگ مدرن از نظر کارشناسان.

۱۹۴۱

بمباران پایگاه دریایی آمریکا
در پرل هاربر به دست ژاپن و
درگیر شدن آمریکا در جنگ.

۲۰۰۳

حمله ایالات متحده به عراق
و سرنگون کردن حکومت
منفور صدام حسین.

۱۹۳۹

حمله آدولف هیتلر دیکتاتور آلمان
به لهستان و آغاز جنگ جهانی دوم.

۱۹۹۰

۱۹۶۰

۱۹۳۰

۱۹۰۰

۱۸۷۰

۱۸۴۰

۱۸۱۰

۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸

وبران شدن اروپا در جنگ جهانی اول. به سبب
ظهور تانک‌ها و هواپیماهای جنگی.

۱۹۴۵

تسلیم آلمان در برابر متفقین، بمباران اتمی ژاپن
توسط آمریکایی‌ها و تسلیم شدن ژاپن.

۱۹۹۱

حمله ائتلاف بین‌المللی به رهبری آمریکا به
عراق و آزاد شدن کویت از تصرف عراقی‌ها.

۲۰۰۱

یازدهم سپتامبر، برخورد هواپیماهای تروریست‌ها به برج‌های مرکز
تجارت جهانی در نیویورک و کشته شدن سدهزار نفر.

نمایشی ترین فعالیت‌های بشری

جنگ خواه‌ناخواه جزء اجتناب‌ناپذیر زندگی بشری است. از زمان پیدایش نخستین نوشته‌ها هزاران درگیری بزرگ و کوچک در جهان رخ داده است و تاریخ‌نویسان معتقدند که خیلی پیش از آن‌که بشر بتواند بنویسد، جنگ‌هایی درگرفته است. از این گذشته میلیون‌ها زن و مرد و کودک جانشان را در این درگیری‌ها از دست داده‌اند. تنها در شش سال جنگ جهانی دوم، بیش از ۴۵ میلیون نفر جان باختند و احتمالاً میلیون‌ها نفر هم در قرن‌های آینده کشته خواهند شد.

دلایل درست و نادرست جنگ

دلایل مبادرت به جنگ بسیار متنوع است. تصفیه‌حساب‌های سیاسی و اجتماعی یا مجادلات دینی، همچنین سودای کشورگشایی و دستیابی به منابع و/یا تسلط بر دیگران انگیزه بسیاری از جنگ و جدال‌ها بوده است. عداوت، ترس و انتقام را هم از دیگر دلایل بروز درگیری‌ها دانسته‌اند. همه این انگیزه‌ها کمابیش بی‌ملاحظه، خودخواهانه، سودجویانه و بر مبنای ارزش قائل نشدن برای احساسات بشری و تأثیرات آن‌ها بوده است. ویکتور دیویس هانسن، بزرگ‌ترین پژوهشگر تاریخ نظامی آمریکا، آن‌ها را «فاقد احساس» می‌خواند. او می‌گوید: تمام صفحات تاریخ آکنده از نمونه سرداران برجسته‌ای است که برای انگیزه‌های نادرستی، سربازانشان را به سوی پیروزی رهبری کرده‌اند.

اسکندر، هانیبال، قیصر، ناپلئون و دیگر سرداران، نبوغ تاکتیکی و استراتژی‌شان را به وسیله وحشیگری ارتش خود به کار گرفتند تا تاریخ را تغییر دهند. هیچ یک از اینان سربازان آزادمنش را راهبری نکردند. آنان نه تنها بنده‌ای را آزاد نساختند، بلکه هیچ مظلومی را هم نجات ندادند. همه ایشان متجاوزانی بودند که نیروهای بی‌نظیرشان را نه در راه نجات بلکه برای کشت و کشتار بسیج کردند. هیچ‌یک از اینان مردانی بزرگ نبودند و افتخارات

دلاوری‌هایشان تا ابد به خاطر زیان‌هایی که به بار آورده و بی‌گناهی‌هایی که کشته‌اند، لکه‌دار است. این سرداران و افرادشان هیچ‌گونه احساس و هدف معنوی نداشتند و اگرچه نبردهایشان از نظر روش جنگی درخشان بود، خود آدم‌هایی فاقد احساس بودند.^۱

در عوض، دست‌کم جنگ‌های اندک‌شماری هم بر اساس دلایلی «درست» شکل گرفته‌اند. مثلاً در یونان قرن چهارم قبل از میلاد اپامینونداس، سردار بزرگ اهل تب، ارتش اسپارت را که همه جا در دل یونانیان هراس افکنده بود، شکست داد. پس از مغلوب شدن اسپارت‌ها در جنگی گسترده، اپامینونداس دویست هزار برده را آزاد کرد که اسپارت‌ها آنان را نسل‌ها در شرایط نکبت‌بار نگه داشته بودند. هدف میهن‌پرستان آمریکایی هم که در سال ۱۷۷۶م با بریتانیا جنگیدند، آزادی و خودمختاری بود. پیمان متفقین در جنگ جهانی دوم برای متوقف کردن اسارت بشر به دست ارتش‌های آلمان و ژاپن، هم درست و هم اخلاقی بود. هانسن می‌گوید که «مردان آزاد فقط زمانی به قلب سپاه دشمن می‌زنند... که امید به نجات محکومان داشته باشند». او می‌افزاید:

وقتی هدف ارتش‌های عظیم نه کشورگشایی و به اسارت گرفتن، بلکه نجات و آزادی باشد... نبرد جنبه معنوی می‌یابد و فرهنگی پدید می‌آورد که نظامیگری مدنی و چگونگی استفاده درست از آن را آموزش می‌دهد.^۲

صحنه‌ای از فیلم استنلی کوبریک با عنوان ۲۰۰۱: اودیسه فضایی، اولین سلاحی که نیاکان بشر کشف می‌کنند.

جذابیت همراه با هراس

درگیری مسلحانه با هر دلیل و حتی بعد معنوی، باز تجارتی خونین است که اغلب در آن ملت ها سر برمی آورند و از میان می روند و همراه با سربازان، شهروندان بی گناه نیز کشته یا از کار افتاده می شوند. در واقع، جنگ پیوسته جوامع و زندگی افراد را شکل می دهد و دگرگون می کند. احتمالاً هیچ یک از تلاش های بشری به اندازه جنگ چشمگیر، هیجان انگیز، مؤثر، ویرانگر، هولناک و دهشتناک نیست. به همین دلیل در طول تاریخ، سربازان و غیرنظامیان به یک اندازه با احساسات و رفتارهایی غیرعادی بدان واکنش نشان می دهند و در طول جنگ بهترین و بدترین خصوصیاتشان را آشکار می کنند. به گفته لارنس کیلی، پژوهشگر اهل ایلینویز:

جنگ قوی ترین احساسات ما یعنی شجاعت و ترس، تسلیم و وحشت، خودخواهی و ایثار، حرص و سخاوت، میهن پرستی و بیگانه هراسی را تشدید می کند. انگیزه های جنگ، انسان ها را به ابتکار، بدیهه پردازی، همیاری، ویرانگری و سنگدلی وامی دارد. این پرمخاطره ترین عرصه ای است که در آن عقل و بخت با هم رقابت می کنند. هیچ تلاش صلح جویانه ای نمی تواند با توان شکست برابری کند و کم تر می شود پاداش پیروزی را نادیده گرفت. جنگ نمایشی ترین فعالیت های بشری است که تراژدی، نمایش عالی...، نمایش های پرشکوه، حادثه ای، فکاهی و حتی کمدی نازل را در هم می آمیزد. جنگ افراط و تفریط های زندگی بشری را به نمایش می گذارد.^۳

یکی از عوارض جانبی و چشمگیر صحنه های جنگ این است که رویدادها و روش های جنگی همان قدر که مردم را می ترسانند، آن ها را مسحور خود نیز می کنند. این ویژگی علاقه وافر امروزی ها به جنگ، سلاح ها، سرداران، استراتژی ها، تاکتیک ها و علل مشارکت در آن را توضیح می دهد. از جان هکت، پژوهشگر تاریخ نظامی، پرسیدند: چرا امروزه تأثیر جنگ این چنین باعث ایجاد علاقه می شود؟ او پاسخ داد:

ترس از جنگ امروزه همه جا به چشم می خورد و این باور را تقویت می کند که امروزه فناوری جدید ما را به جایی رسانده است که استفاده بی حد و حصر از سلاح خیلی قوی موجود... ممکن است بقای انسان ها را تهدید کند. دیگر خصوصیت قابل توجه دنیایی که در آن زندگی می کنیم، علاقه زیاد و روزافزون به گذشته است... و نتیجه اجتناب ناپذیر این تقارب... ترس از جنگ و علاقه به گذشته، عطش برای کسب اطلاعات درباره پیدایش جنگ در زمان های قدیم، نه تنها از نظر ابزار و روش های به کار رفته در جنگ بلکه در مورد مردمی هم که در جنگ شرکت می کرده اند و همچنان می کنند، به وجود آورده است.^۴

بنابراین، مطالعات تاریخی در مورد جنگ اطلاعات باارزشی دربارهٔ جوامع بشری، هم در گذشته و هم در حال، به دست می‌دهد. در جنگ موقعیت اجتماعی همه تغییر می‌یابد و دانستن چگونگی بروز این اتفاقات ممکن است به مردم در شناخت بهتر ریشه‌هایشان، دنیایشان، خودشان و حتی شاید چگونگی توقف جنگ در آینده کمک کند.

جنگ‌های عصر حجر و بومیان آمریکایی

پژوهشگران امروزی نمی‌دانند و شاید هم هرگز ندانند که اولین جنگ چه وقت اتفاق افتاده است. ماهیت و ویژگی‌های این نقطه عطف در روند پیشرفت بشری، احتمالاً تا ابد در غبار گذشته نامعلوم گم خواهد بود. البته جستجو برای یافتن قدیم‌ترین جنگ‌ها تا اندازه‌ای از تعاریف اشخاص از جنگ مشخص می‌شود. شکی نیست که حتی بدوی‌ترین اجداد بشری هم گه‌گاه درگیر جنگ تن‌به‌تن می‌شدند. مبارزات فردی دوره‌ای برای به دست آوردن

قلمرو، پیدا کردن جفت و غذا تقریباً در تمام گونه‌های پستانداران از جمله نزدیک‌ترین خویشاوندان بشر، یعنی شامپانزه‌ها، دیده می‌شود.

اما آیا چنین رفتارهای تهاجمی فردی را هم، که بیش‌ترشان غریزی هستند، می‌توان در زمره جنگ‌ها طبقه‌بندی کرد؟ به اعتقاد کارشناسان چنین نمی‌توان کرد. آنان می‌گویند که جنگ واقعی مستلزم برنامه‌ریزی سنجیده، سازماندهی و حملات منظم است. از شواهد این‌گونه برمی‌آید که در چنان حملاتی، احتمالاً استفاده از سنگ و چماق به عنوان اسلحه، ابتدا در

دست‌ساخت‌هایی از دوران پارینه‌سنگی شامل پیکان‌ها و سر نیزه‌های ابتدایی.

زمانی رخ داده است که پژوهشگران آن را عصر دیرینه سنگی یا «عصر حجر کهن» می‌نامند؛ و در این دوره از تاریخ، یعنی احتمالاً دو میلیون سال قبل یا حتی پیش‌تر از آن، بود که بشر شروع به استفاده از ابزار سنگی کرد.

با ظهور عصر نوسنگی، سلاح‌های کشنده‌تری چون تیر و کمان پیدا شدند. (نوسنگی یعنی «عصر حجر نو». این دوره از حدود ده هزار سال قبل از میلاد بود، که کشاورزی شروع شد، تا حدوداً سه هزار سال قبل از میلاد، که مردم شروع به ساختن ابزار و سلاح‌های فلزی کردند.) این سلاح‌ها به همراه تاکتیک‌های سازماندهی شده و پیچیده‌تر باعث شدند که جنگ‌ها بزرگ‌تر و مرگبارتر شوند.

درست است که پژوهشگران امروزی نمی‌توانند برای مطالعه درباره جنگجویان دوره‌های دیرینه سنگی و نوسنگی بدان زمان بازگردند، اما می‌توانند برخی از رفتارهای فرهنگی باقی‌مانده بر روی زمین را، که در آن‌ها هنوز هم از سلاح‌ها و ابزارهای سنگی عصر حجر استفاده می‌شود، مشاهده کنند. بومیان آمریکایی در آخرین مراحل فرهنگ نوسنگی بودند که سفیدپوستان اروپایی سرزمین‌هایشان را تصرف کردند و شیوه‌های زندگی‌شان را تغییر دادند. در قرن‌های نوزدهم و بیستم سنت سرخپوستان آمریکای شمالی و جنوبی عمیقاً و با مدرک مطالعه شد. این مطالعات نکات بسیاری درباره سلاح‌ها و تاکتیک‌های جنگی عصر نوسنگی را آشکار می‌کنند.

از شکار تا تهاجم

به هر حال، پژوهشگران در جستجو برای یافتن منشأ قدیم‌ترین جنگ‌ها باید به خیلی قبل از مهاجرت اولین بومیان آمریکایی به آمریکا (شاید بین پنجاه تا چهل هزار سال قبل از میلاد) بازگردند. در واقع، اگر جنگ نوعی طراحی آگاهانه و تعدی سازماندهی شده توصیف شود، احتمالاً اولین نمونه‌هایش صدها هزار سال پیش اتفاق افتاده است. پژوهشگران کم و بیش اتفاق نظر دارند که اولین تعدی طراحی شده و تقریباً سازماندهی شده مربوط به شکار بوده است. آرتر فریل، تاریخ‌نگار مشهور، به این نکته اشاره می‌کند که «شواهد قابل توجهی وجود دارد که اثبات می‌کند گروه‌هایی سازماندهی شده از مردان، قطعاً تحت فرماندهی یک رهبر، به تاراندن حیوانات بزرگ به بالای صخره‌ها و/یا کشاندن آن‌ها به باتلاق‌ها کمک می‌کردند».^۵